

Bijlage 3: Vertaling Landelijk preventieakkoord naar de gemeente Berkelland

In deze bijlage wordt het landelijk preventieakkoord vertaald naar de gemeente Berkelland. We geven de ambities uit het landelijk preventieakkoord aan en welke acties en rol van de gemeente worden benoemd. Dit betekent niet altijd dat de gemeente Berkelland hier actief mee aan de slag gaat; soms is er een landelijk initiatief waarin een aantal koplopergemeenten starten.

Daarnaast geven we aan met welke indicatoren we resultaten kunnen laten zien. Het landelijk preventieakkoord is gestart in 2018. De ambities die zijn gesteld, zijn veelal over een langer tijdsbestek gesteld. De indicatoren die we overnemen zijn de indicatoren waar we als gemeente een zekere mate van invloed op hebben. Zo wordt de indicator 'rookwaren uit het zicht' niet meegenomen en verwijzen we voor monitorinformatie als deze naar de informatie van de rijksoverheid. De indicatoren worden, zoverre deze inzichtelijk zijn voor ons als gemeente, meegenomen in onze verantwoordingsrapportage. Waar mogelijk worden deze gekoppeld aan de nationale ambities. Dit is met name bij de percentages mogelijk.

Het regionale preventieakkoord is niet apart vertaald naar de gemeente Berkelland. Niet alleen omdat hier geen meetbare ambities zijn genoemd, maar ook omdat de thema's van het regionaal preventieakkoord één op één terugkomen in de lokale ambities.

Doel Roken: in 2040 rookt minder dan 5% van de inwoners van Nederland van 18 jaar en ouder en 0% van de jongeren en zwangere vrouwen

Ambitie	Acties / houding voor gemeenten	Indicator
Rook- en tabakvrije omgeving	De kracht van de Rookvrije Generatie is de positieve insteek en het daarmee verbonden brede maatschappelijke draagvlak om te komen tot rookvrije omgevingen waar kinderen opgroeien, spelen, sporten en naar school gaan. Verschillende gemeenten hebben zich hieraan al gecommitteerd. Zij varen ieder een eigen koers (met eigen accenten en aanpak), waarbij lichte regie het uitgangspunt is. Andere gemeenten worden aangemoedigd hierbij aan te sluiten. - Deze gemeenten ondersteunen initiatieven van bewoners voor een rookvrije omgeving, voeren actief rookvrij beleid en ondersteunen en verbinden maatschappelijke organisaties zoals kinderboerderijen, speeltuinen, zwembaden, sportverenigingen, speelplekken, scholen en ziekenhuizen bij het rookvrij worden. - Deze gemeenten hebben een voorbeeldfunctie, zowel landelijk als regionaal; zij nemen actief deel aan het Rookvrije Generatie platform voor gemeenten.	Percentage rookvrije kinderboerderijen Percentage rookvrije beheerde en onbeheerde speeltuinen Percentage rookvrije kinderopvanglocaties Percentage rookvrije sportverenigingen

	- Deze gemeenten nemen de Rookvrije Generatie met concrete doelen en activiteiten op in hun eigen Nota Publieke Gezondheid. - Deze gemeenten kunnen een lokale of regionale aanpak formuleren voor de ambities uit het Nationaal Preventieakkoord. Via deze aanpak richten zij zich ook op de samenhang tussen de thema's en de achterliggende oorzaken van roken, problematisch alcoholgebruik en overgewicht. Hierbij kan worden gedacht aan sociaaleconomische gezondheidsverschillen, armoede, eenzaamheid en stress. - Deze gemeenten kunnen de mogelijkheid onderzoeken om vanaf 2025 of in elke geval zoveel eerder als mogelijk de verplichting tot het invoeren van een rookvrij beleid op te nemen in de subsidieverlening voor o.a. beheerde speeltuinen, kinderboerderijen, sportterreinen en evenementen waar veel kinderen komen. - Deze gemeenten kunnen onderzoeken of het principe van een rookvrije kindomgeving opgenomen kan worden in hun omgevingsvisie en/of in de Algemene Plaatselijke Verordening (APV), zodat zij binnen hun gemeente rookvrije zones (pleinen, parken, sportterreinen, onbeheerde speelplekken, straten) kunnen aanwijzen.	
Effectieve en toegankelijke stoppen-met-rokenzorg	- Deze gemeenten kunnen (lichte) regie voeren als het gaat om zorgpaden en samenwerking. - Deze gemeenten kunnen in samenwerking met zorgverleners een lokale sociale kaart maken voor stoppen-met-rokenondersteuning. - Deze gemeenten hebben in hun tabaksontmoedigingsbeleid specifiek aandacht voor het bereiken van mensen met lage SES. - Deze gemeenten nemen waar mogelijk stoppen met roken op in subsidies/ opdrachten aan JGZ organisaties. - Deze gemeenten ondersteunen een lokale uitrol van landelijke campagnes.	% volwassen rokers dat een serieuze stoppoging doet. % volwassen rokers dat gebruik maakt van effectieve zorg bij een effectieve stoppoging.
Rookvrije zorg: in 2030 is de gehele zorg rookvrij.	Geen specifieke taak voor gemeenten	Aantal verslavingszorginstellingen dat rookvrij is. Aantal GGZ instellingen dat rookvrij is. Aantal ziekenhuizen dat rookvrij is

Rookvrije organisatie: in 2040 zijn alle organisaties rookvrij	Geen specifieke taak voor gemeenten	Gemeente Berkelland heeft als organisatie een rookvrij beleid.
---	-------------------------------------	--

Doel overgewicht: in 2040 is het overgewicht- en obesitasniveau teruggebracht naar het niveau van 1995

Om een daling voor elkaar te krijgen, streven de partijen ernaar in de komende 22 jaar (richting 2040) het overgewicht- en obesitasniveau terug te brengen naar het niveau van 22 jaar geleden (1995). We spreken gezamenlijk de volgende ambities uit:

1. Een daling van het percentage jeugdigen met overgewicht van 13,5% naar 9,1% of lager en een daling van het percentage jeugdigen met obesitas van 2,8% naar 2,3% of lager in 2040.
2. Een daling van het percentage volwassenen met overgewicht van 48,7% naar 38% of lager en een daling van het percentage volwassenen met obesitas 14,5% naar 7,1% of lager in 2040.
3. Een evenredige daling van 40% t.o.v. 2017 van het aantal Nederlanders dat lijdt aan obesitas gerelateerde ziekten (zoals diabetes mellitus type II, hart-, vaat-, en leverziekten) in 2040.

Ambitie	Actie / Houding voor gemeenten	Indicator
1. Alle inwoners van Nederland eten en drinken op een wijze die bijdraagt aan een gezond gewicht en een gezond voedingspatroon, door: • de Schijf van Vijf als leidraad te nemen en • een consumptie van de hoeveelheid kilocalorieën naar een niveau passend bij lengte, leeftijd, geslacht en gezonde leefstijl.	Stimuleren gezonder aanbod in sportkantines Gezond aanbod in eigen bedrijfsrestaurant	% gezonde schoolkantines Gezond bedrijfsrestaurant gemeente Berkelland Aantal aangemelde scholen voor een watertappunt

75% van de inwoners van Nederland beweegt (inclusief intensief bewegen) volgens de Nederlandse Beweegrichtlijn (t.o.v. 47% in 2017).	Sport- en beweegaanbieders zetten zich in en worden lokaal ondersteund om hun aanbod passender te maken voor mensen die inactief zijn. - Sportbonden en de Vereniging Sport en Gemeenten (VSG) zullen hierin de sporten beweegaanbieders ondersteunen met kennis en stimulering om de verbinding te leggen met lokale partijen, zoals de gezondheidszorg, welzijn, de gemeente of het onderwijs. - Sportaanbieders bieden laagdrempelig sportaanbod aan om inactieve mensen en kinderen met (vergroot risico op) overgewicht in beweging te krijgen, waarbij geborgd is dat deelname aan deze laagdrempelige instapsporten vloeiend overgaat in structurele sportbeoefening. Sportaanbieders worden daarin ondersteund door sportbonden, ondernemende sportaanbieders, de acht Nederlandse Sporthogeschole (HBO) en hun lectoraten, buurtsportcoaches en andere lokale partners.	% van de inwoners van Nederland dat beweegt volgens de Nederlandse Beweegrichtlijn Aantal sportaanbieders dat laagdrempelig sportaanbod aanbiedt om inactieve mensen en kinderen met (risico op) overgewicht in beweging te krijgen. % aangemelde locaties waar een Gezonde School Coördinator actief is. Of we als gemeente JOGG gemeente zijn % Berkellanders dat lid is van een sportvereniging.
Inwoners van Nederland hebben een gezonde sociale, economische en fysieke omgeving, die gezond leven stimuleert. Dit uit zich expliciet in (groene) buurten, zorg- en welzijnsinstellingen, sportaccommodaties, onderwijs, bedrijven, horeca en catering, overheidsgebouwen, supermarkten en op centrale plekken rond het (openbaar) vervoer.	De omgeving heeft een sterke invloed op het gedrag en de gezondheid van mensen. Om de omgeving gezonder te maken zijn al verschillende aanpakken ontwikkeld en wordt de komende jaren ingezet op het faciliteren van gemeenten en partijen om de omgeving van mensen nog gezonder te maken. Om de huidige succesvolle lokale aanpakken verder te brengen, ligt de focus op de wijken waar de urgentie het hoogst is. -In de periode tot 2021 worden in Nederland door IVN en Jantje Beton 12 Gezonde Buurten gerealiseerd met nauwe betrokkenheid van relevante partners uit het Nationaal Preventieakkoord, buurtbewoners en lokale partijen. Deze buurten zullen een voorbeeldfunctie vervullen voor verdere navolging. -De VNG stimuleert gemeenten tot het maken van lokale of regionale afspraken waar de aanpak op overgewicht, zoals geformuleerd in dit deelakkoord, onderdeel van uit maakt op een wijze die aansluit bij de lokale behoefte. -De inzet van JOGG en samenwerkende partijen vindt zowel plaats op het	Of we als gemeente ondersteund worden om gezonde schoolpleinen te realiseren Aantal scholen dat wordt ondersteund om een lokaal schoolplein te realiseren % van de PO, VO en MBO-scholen dat gebruik maakt van het ondersteuningsaanbod gezonde school

	voorkomen van overgewicht als het terugdringen van overgewicht en obesitas. Om de effectiviteit van reguliere werkzaamheden te vergroten, moet de integrale aanpak van collectieve maatregelen tot signaleren en inzetten op behandeling worden versterkt. Om kennis te vergaren over de bijdrage van JOGG op de gezondheid en welzijn van kinderen en over de context waarbinnen dit gebeurt, zal in 2019 praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek plaatsvinden. -In 2020 zijn de helft van alle gemeenten JOGG-gemeenten en wordt voor 2 miljoen kinderen de leefomgeving gezonder. In reeds 24 JOGG gemeenten zien we nu het BMI van kinderen dalen. Daarom willen we de inzet via JOGG intensiveren. Westreven in 2020 naar een stijging van een gezond gewicht bij de jeugd in ten minste 75 JOGG-gemeenten. -Voor de begeleiding en behandeling van kinderen, gezinnen en volwassenen zal na het signaleren van overgewicht actiever doorverwezen worden naar, en samengewerkt worden met eerstelijnszorg en sociale voorzieningen, zoals de wijkteams, zorgprofessionals, buurtsportcoaches en sportaanbieders, en naar collectieve activiteiten die in de gemeente worden georganiseerd. Naast een centrale zorgverlener voor de aanpak van overgewicht bij kinderen is ook een coördinerende zorgverlener voor volwassenen met overgewicht essentieel, zodat de verbinding tussen het zorgdomein en gemeentelijk domein gelegd wordt. -In 2020 is in 35 gemeenten een aanpak voor een sluitende keten voor kinderen met overgewicht en obesitas gestart. Hier wordt het landelijk model Ketenaanpak voor kinderen met overgewicht en obesitas lokaal geïmplementeerd, geëvalueerd, doorontwikkeld en geborgd bij onder andere JOGG. Bij de aanpak kijken we expliciet naar de stapeling van sociale- en gezondheidsproblemen die kunnen leiden tot of bijdragen aan overgewicht en obesitas. Hierin wordt afstemming gezocht met traject 5 van het Programma Sociaal Domein 'Terugdringen van gezondheidsverschillen via een versterkte samenwerking tussen Publieke Gezondheid en het sociaal domein'. -Uiterlijk in 2030 is er voor elk kind, gezin en elke volwassene waarbij gewichtsproblematiek wordt gesignaleerd een passend aanbod om tot een gezonde gedragsverandering te komen en is er een sluitende ketenaanpak geïmplementeerd in alle gemeenten.	
Voor mensen met	Geen specifieke taak voor gemeenten	Het aantal Berkellanders dat

overgewicht of obesitas is een passend sport- en beweegaanbod en passende ondersteuning, begeleiding en zorg toegankelijk.		deelneemt aan een Gecombineerde Leefstijlinterventie (GLI) Het aantal Berkellanders dat vanuit een GLI duurzaam uitstromen naar regulier sport- en beweegaanbod
---	--	--

Alcohol: ambities 2040

1. Geen alcoholgebruik tijdens de zwangerschap
 - a. Het aantal zwangere vrouwen dat alcohol drinkt is gedaald van 8,9% naar maximaal 4% (deze groep omvat ook vrouwen in het stadium dat ze nog niet weten dat ze zwanger zijn).
 - b. Het aantal moeders dat heeft gedronken terwijl zij wisten dat ze zwanger waren, neemt af van 4,6% naar maximaal 2%. Uiteindelijk is het streven om tot 0% alcoholgebruik te komen.
2. Geen alcoholgebruik onder de 18 jaar
 - a. Het aantal scholieren (12-16 jaar) dat ooit alcohol heeft gedronken daalt van 45% naar maximaal 25%.
 - b. Het deel van de scholieren dat de afgelopen maand alcohol heeft gedronken gaat omlaag van 25% naar 15% procent.
 - c. Onder het aantal jongeren dat de afgelopen maand heeft gedronken, daalt het aantal dat binged van 71% naar 45%. Uiteindelijk is de doelstelling om tot 0% alcoholgebruik te komen onder de 18 jaar.
3. Minder overmatig en zwaar alcoholgebruik
 - a. Het percentage Nederlanders van 18 jaar en ouder dat overmatig drinkt daalt van 8,8% naar 5% met vooral aandacht voor het aandeel overmatige drinkers van 50+.
 - b. Het totaal aantal Nederlanders van 18 jaar en ouder dat zwaar drinkt daalt van 8,5% naar 5%, met vooral aandacht voor het aandeel zware drinkers onder jongvolwassenen (18-30 jaar).
4. De bewustwording van het eigen drinkgedrag en de effecten daarvan neemt toe
 - a. Kennis van het advies van de Gezondheidsraad en bewustwording van de effecten van het eigen drinkgedrag worden gestimuleerd, evenals kennis van maatschappelijke effecten zoals hierboven genoemd. Ambitie is dat 80% van de Nederlanders van 12 jaar en ouder belangrijke (gezondheids)effecten kent.

- b. 2. Specifiek onderdeel bij vrouwen die zwanger willen worden, is aandacht voor de invloed van alcohol op de foetus en verhoging van bewustwording bij mannen van de mogelijke impact van hun drinkgedrag op hun vruchtbaarheid.

Ambitie Alcohol en de school en studieomgeving: gezonde leefstijl is in 2040 onderdeel van het DNA van het onderwijs	Actie / Houding voor gemeenten Geen specifieke taak voor gemeenten	Indicator Zie indicatoren bij ambities over obesitas Gebruik van alcohol en drugs onder jongeren
Marketing van alcoholhoudende drank: we voorkomen dat marketing bijdraagt aan problematisch alcoholgebruik en bereikt en beïnvloed jongeren zo weinig mogelijk.	Geen specifieke taak voor gemeenten	Niet van toepassing
Bewustwording en vroegsignalering: - 80 % van de Nederlanders van 12 jaar en ouder kent de belangrijke (gezondheids)effecten van alcohol en 80% van de Nederlanders is bekend met de gezondheidsraadrichtlijn. -In 2025 is er een netwerk actief van diverse	Geen specifieke taak voor gemeenten	Aantal vrijwilligers dat is getraind voor vroegsignalering Aantal steunpunten voor consultatie, advies en deskundigheidsbevordering % verloskundigen dat een training heeft gevolgd om alcoholgebruik bespreekbaar te maken bij zwangere vrouwen en vrouwen in het kraambed.

professionele en vrijwilligersorganisaties, waardoor er een samenhangend aanbod van vroegsignalering tot en met hulpverlening komt. -In 2022 heeft 70% van de verloskundigen een training gevolgd om alcoholgebruik bespreekbaar te maken bij zwangere vrouwen en vrouwen in het kraambed.		
Gezonde sportomgeving: 80 % van de sportverenigingen met een eigen kantine biedt een gezonde sportomgeving. Naleving van de leeftijdsgrens wordt sterkt verbeterd. Alle sportverenigingen die alcohol verstrekken maken actief gebruik van de e-learning 'verantwoorde verstrekking'.	De VNG bevordert dat gemeenten (op verzoek van de sportsector) de naleving van de leeftijdsgrens van sportverenigingen nadrukkelijker handhaven.	% sportverenigingen met een gezonde sportomgeving % naleving van de leeftijdsgrens bij verstrekking van alcohol
Naleving en handhaving bij leeftijdsgrens en dronkenschap:	Versterking van de handhaving door gemeenten: • VNG en het ministerie van VWS ontwikkelen samen een Handhavingprotocol voor gemeenten met handvatten voor: • Risicogerichte handhaving	

100% naleving van de leeftijdsgrens bij verstrekking alcohol vanaf 2030	• Effectieve inzet van testkopers, inclusief een protocol hoe 17 jarige testkopers kunnen worden ingezet • Handhaving bij doorschenken, met aandacht voor het herkennen van doorschenken bij dronkenschap • Specifieke aanpak in uitgaansgebieden en evenementen (zowel politie als GGD/GHOR worden hierbij betrokken) • Beter geborgde procedures voor sanctionering, die er mede voor zorgen dat opgelegde sancties minder laagdrempelig kunnen worden teruggedraaid. • Gemeenten worden gestimuleerd om inspecties, onderzoek en metingen terug te koppelen aan ondernemers en organisaties (binnen de wettelijke mogelijkheden), ter bevordering van collectief leren en verbeteren. • Sportverenigingen krijgen ondersteuning; meer hierover in het hoofdstuk 'Gezonde sportomgeving' (D).	
--	--	--